Vastinekuuleminen

HE 241/2021 vp

OIKEUSMINISTERIÖ JUSTITIEMINISTERIET

Suoraan ulosottokelpoisten saatavien perintäkulut

HE

- ulosoton maksimimäärä 65 e (muutos 51 e → 65 e)
- säilyttää nykymallin = nykyäänkin tuomioistuimesta on voitu hakea ylittäviä perintäkuluja
  - velkojat eivät ole kuitenkaan hakeneet
- tuomioistuimessa korvataan maksimissaan 214 / 314 e saakka
- myös alv mahdollista lisätä
- malli ei ole niin monimutkainen kuin on väitetty, eikä tällaista ole esitetty myöskään Ulosottolaitoksen toimesta

SPL ym.

- ulosoton maksimimäärä 214 / 314 e
- SPL ehdottaa myös 4 kulukategoriaa suoraan ulosottokelpoisille saataville eli perintäkulujen maksimimäärä olisi 250 e / 470 e / 550 e / 620 e
- myös alv mahdollista lisätä
- ei erillistä tuomioistuinvaihetta (ts. nykymallista luovuttaisiin)
  - ei olisi tuomioistuinkontrollia perintäkulujen kohtuullisuudesta esim. suhteessa saatavan pääomaan
  - oikeusministeriö arvioi, että tämä johtaisi siihen, että esim. maksuvaatimuksia (50 e) ja trattoja (110 e) käytettäisiin merkittävästi useammin kuin toisessa mallissa
- oikeusministeriön näkemyksen mukaan tämä malli heikentäisi merkittävästi yritysvelallisten asemaa suhteessa nykytilaan

Suoraan ulosottokelpoisten saatavien perintäkulut

- Esityksen ei arvioida johtavan siihen, että erillistä täytäntöönpanoperustetta haettaisiin tuomioistuimesta tulevaisuudessa merkittävästi useammin kuin nykyisin.

- Tämä jää siis velkojien päätettäväksi, eivätkä perintätoimistot tee päätöstä perinnän etenemisestä.

→ Kehitystä on kuitenkin seurattava (näin myös HE:ssä).

Todellinen maksuaika (ESAVI ja TaV)

ESAVI: ”*Ehdotuksessa ei huomioida, kuinka paljon velalliselle pitää antaa maksuaikaa laskun tai perintäkirjeen päivämäärän ja eräpäivän välisenä aikana taikka siitä hetkestä alkaen, kun velallisen tulisi kulloinkin sovellettavien kuljetusehtojen mukaan saada perintäkirje haltuunsa*.”

- Esityksen mukaan uuden maksullisen perintäkirjeen voisi toimittaa aikaisintaan, kun edellisen lähettämisestä on kulunut 10 päivää. Samoin trattaa ei saa lähettää ennen kuin velalliselle on annettu tai lähetetty maksumuistutus, jossa on asetettu vähintään 10 päivän määräaika saatavan maksamiselle tai saatavaa koskevien huomautusten esittämiselle, ja määräaika on päättynyt.
- Kuljetusyhtiöiden ja perintätoimistojen välillä sovitaan kuljetusehdoista. Kuljetusehtojen mukaan määräytyy mm. toimitettavan lähetyksen kuljetusnopeus. Riitatilanteessa olisi erittäin haastavaa saada näyttöä siitä, milloin postitse toimitettu perintäkirje tosiasiallisesti saapui velalliselle. Erityisesti tämän vuoksi määräaikojen laskeminen perintäkirjeen saapumispäivästä ei ole kannatettava.
- Lopuksi on vielä huomioitava, että esityksessä edistetään ja joustavoitetaan perintäkirjeiden sähköistä toimittamista niiden velallisten osalta, jotka haluavat sähköisiä kanavia käyttää. Sähköisiä kanavia pitkin toimitettu perintäkirje on velallisen saatavilla nopeammin kuin kirjepostilla toimitettu. Tämän arvioidaan vähentävän mahdollista huolta siitä, kuinka paljon maksuaikaa velalliselle jää perintäkirjeen saapumisen jälkeen.

Sähköisten toimittamistapojen käyttö kuluttajasaatavien perinnässä

- Muu pysyvä tapa = sähköinen toimittamistapa
  - Sähköisiä toimittamistapoja ovat esim. sähköinen postilaatikko, pankin e-laskutus, sähköposti ja perintätoimistojen omat portaalit/asiakansiot näiden internetsivuilla.

- Erona nykytilaan se, että suostumus/hyväksyntä voitaisiin antaa maksuvaatimuksen toimittamisen osalta jo ennen saatavan erääntymistä sekä useampaa saatavaa koskien

  - Tällaiselle suostumukselle asetetaan tietyt kriteerit: erillinen, kirjallinen tai sähköinen, voimassaoloaika (12 kk), peruutettavuus
    - 12 kk pidempi aika → Kuluttaja voisi unohtaa antaneensa suostumuksen sähköistä toimittamistapaa koskien.
      - Ongelma korostuisi erityisesti silloin, jos kuluttaja antaisi useita suostumuksia eri sähköisten kanavien käyttöön ja nämä kaikki suostumukset jäisivät voimaan määrittelemättömäksi ajaksi, ellei kuluttaja itse ymmärrä peruuttaa niitä.

  - Nykytila säilytetään myös omassa momentissaan = nimenomainen hyväksyntä yhtä saatavaa koskien ja kun saatava on erääntynyt

Kuluttajasaatavat + maksuvaatimus

Kun suostumus sähköiseen toimittamistapaan on saatu asianmukaisesti, edellytetään lisäksi, että perintätoimisto riittävällä huolellisuudella varmistaa, että maksuvaatimus on myös tosiasiassa saavuttanut velallisen.

→ Tällä korostetaan perintätoimiston erityistä huolellisuusvelvoitetta, kun maksuvaatimus lähetetään sähköisesti.

Riittävää huolellisuutta tulee arvioida suhteessa käytettyyn toimittamistapaan ja maksuvaatimuksen toimittamisessa tulee käyttää sellaisia teknisiä menetelmiä ja välitystapoja, että sen voidaan todeta saatetun tosiasiassa velallisen saataville.

- Sähköisellä postilaatikolla, pankin e-laskutuksella, sähköpostilla ja perintätoimistojen omilla portaaleilla/asiakansioilla on erilainen perillemenovarmuus.
- Tähän ns. perillemenovarmuuteen liittyy kysymys siitä, minkälaisia toimenpiteitä perintätoimistolta voidaan edellyttää, jotta sähköisen viestin voidaan katsoa tosiasiassa saapuneen velallisen saataville.

Perillemenovarmuus

Kun säännöksen edellytykset täyttävä kuluttajan suostumus on saatu **sähköisen postilaatikon** (OmaPosti ja Kivra Oy) tai **pankin e-laskutukseen** käyttöön, katsotaan maksuvaatimuksen saatetun velallisen saataville.

- Ei siis lisäedellytyksenä, että perintätoimiston tulisi lisäksi muulla tavalla varmistaa maksuvaatimuksen perillemeno (esimerkiksi lähettämällä erillinen tekstiviesti).

Kirjepostin ja sähköisen postilaatikon rinnastaminen?

Jos rinnastettaisiin, se tarkoittaisi sitä, että perintätoimistojen ei tarvitsi lainkaan hankkia kuluttajalta erillistä suostumusta siihen, että perintäkirje voidaan lähettää sähköisesti, eli jos kuluttaja olisi joskus ottanut käyttöönsä sähköisen postilaatikon, saisi perintätoimisto lähettää sinne perintäkirjeitä ilman kuluttajan suostumusta.

→ Nyt siis ei ehdoteta, että tällaista rinnastamista tehdään, vaan kuten muissakin sähköisissä toimittamistavoissa, myös sähköisen postilaatikon osalta on aina hankittava kuluttajan erillinen kirjallinen/sähköinen suostumus.

Perillemenovarmuus

Sähköposti ja muut mahdolliset sähköiset toimittamistavat, kuten perintätoimiston asiakaskansio/portaali -ratkaisu

Edellytyksenä:

1) kuluttajan suostumus,

2) sähköisen perintäkirjeen lähettäminen siihen kanavaan (sähköposti/muu paikka), johon suostumus on annettu ja

3) erillinen muistutus-/ilmoitusviesti toiseen kanavaan (esim. tekstiviesti).

Vaihtoehto erilliselle muistutus-/ilmoitusviestille: erillistä ilmoitusta ei ole tarpeen lähettää, jos velallinen on muuten vahvistanut saaneensa tiedon sähköisestä maksuvaatimuksesta (esim. erikseen kuittaamalla maksuvaatimuksen vastaanotetuksi).

- Erillisen muistutusviestin voi korvata myös mm. siten, että kuluttaja tekee maksuvaatimuksen tiedoilla suorituksen/osasuorituksen.

KKV:n ja Kuluttajaliiton vaatimus ”yleisesti käytössä” olevasta toimittamistavasta (myös TaV)

”--käytettävän sähköisen toimittamistavan tulee olla sekä kuluttajien että elinkeinonharjoittajien yleisessä käytössä. Jos tällaista rajausta ei tehdä, realistinen tulevaisuuden näkymä on, että velkojat ja perintäyhtiöt perustavat omia sähköisiä postilaatikkojaan ja ryhtyvät erilaisin keinoin tosiasiallisesti edellyttämään näiden kanavien käyttöönottamista--”

→Tulkinnanvaraista olisi, mikä on teknisen kehityksen kulloisessakin vaiheessa ”yleisessä käytössä” oleva sähköinen toimittamistapa.

→Ehdotettu rajaus olisi omiaan aiheuttamaan oikeudellista epävarmuutta.

→Esityksessä tavoite teknologianeutraalius →

On erotettava sähköinen postilaatikko ja asiakaskansio/portaali -ratkaisu

- On selvää, että perintätoimiston tai jonkun muun tahon tämän toimeksiannosta ylläpitämä asiakaskansio/portaali -ratkaisu, oli se nimetty miten tahansa, ei ole esityksessä tarkoitettu sähköinen postilaatikko.
  - Ollakseen esityksessä tarkoitettu sähköinen postilaatikko, tulisi perintätoimiston perustaa *OmaPostin ja Kivra Oy:n kaltainen palvelu, joka on yleisesti ja julkisesti käytössä oleva*.
  - Perintätoimistojen omat sähköiset toimittamistaparatkaisut (esim. asiakaskansiot/portaalit) siis edellyttävät aina erillisen ilmoitus-/muistutusviestin lähettämistä maksuvaatimuksesta, ellei kuluttaja erikseen vahvista viestiä vastaanotetuksi tai tee esim. osasuoritusta.

KKV:n ja Kuluttajaliiton vaatimus ”yleisesti käytössä” olevasta toimittamistavasta (myös TaV)

Velallisen suostumuksen on perustuttava aina vapaaehtoisuuteen, eikä kuluttajaa saa painostaa siirtymään kirjepostin käyttämisestä sähköisen tavan käyttämiseen tai tietyn sähköisen toimittamistavan, kuten perintätoimiston ylläpitämän asiakaskansion tai -portaalin, valitsemiseen.

Kuluttajalle ei saa myöskään luoda mielikuvaa, että kirjeposti ei olisi käytettävissä oleva toimittamistapavaihtoehto tai että vain tietty sähköinen toimittamistapa olisi ainoa muu pysyvä tapa, jos perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava tosiasiassa mahdollistaa useamman muun pysyvän tavan käyttämisen toiminnassaan.

→ Mahdollinen painostaminen tai harhaanjohtavien tietojen antaminen voi tulla arvioitavaksi hyvää perintätapaa koskevan 4 §:n tai kuluttajansuojalain 2 luvun sopimatonta menettelyä asiakassuhteessa koskevien säännösten nojalla. (HE, s. 51)

Läheisen mahdollisuus saada tietoa perinnästä sähköisiä toimitustapoja käytettäessä

Riippumatta siitä, onko kyse kirjepostitse vai sähköisesti toimitetusta maksuvaatimuksesta, molemmissa tilanteissa läheinen saa tiedon perintäkirjeistä lähtökohtaisesti vain, jos velallinen niin haluaa.

Jos velallinen ei kykene hoitamaan taloudellisia asioitaan, asiaa on syytä tarkastella edunvalvontaan liittyvistä näkökohdista.

- Ensinnäkin velallinen voi antaa läheiselleen sellaisen valtakirjan, jossa hän valtuuttaa läheisen pääsemään velallisen käyttämiin sähköisiin kanaviin.
- Velallinen voi myös tehdä edunvalvontavaltuutuksen siltä varalta, ettei hän itse pysty myöhemmin hoitamaan asioitaan.
- Holhoustoimesta annetun lain (442/1999) mukaan täysi-ikäiselle, joka on kykenemätön huolehtimaan varallisuuttaan koskevista asioista, voidaan tietyin edellytyksin määrätä edunvalvoja. Myös väliaikaisen edunvalvojan määrääminen mahdollista (holhoustoimilaki 79 §).

Läheisen mahdollisuus saada tietoa perinnästä sähköisiä toimitustapoja käytettäessä

On myös syytä huomioida, että oikeudellinen perintä ei ala yllätyksellisesti, vaan tieto oikeudellisen perinnän alkamisesta toimitetaan haastehakemuksen muodossa kuluttajavelalliselle useimmiten todisteellisena tiedoksiantona tai esimerkiksi haastemiehen välityksellä.

- Tässäkin vaiheessa kuluttajavelallisella on mahdollisuus reagoida asiaan.
- Oikeudelliseen perintään liittyen ja ennen mahdollista maksuhäiriömerkintää kuluttaja saa useamman kuin yhden yhteydenoton käräjäoikeudesta.
    - Mahdollinen maksuhäiriömerkintä syntyy joka tapauksessa vasta yksipuolisen tuomion jälkeen eli kun käräjäoikeus on käsitellyt asian ja antanut ratkaisunsa. Mahdollinen takaisinsaantihakemus mahdollistaa myös asian uuden käsittelyn käräjäoikeudessa.

OIKEUSMINISTERIÖ

www.oikeusministerio.fi

Facebook: facebook.com/oikeusministerio
Twitter: twitter.com/oikeusmin @oikeusmin

Käyntiosoite: Eteläesplanadi 10, Helsinki
Postiosoite: PL 25, 00023 Valtioneuvosto

Vaihde: 029 516 001

OIKEUSMINISTERIÖ JUSTITIEMINISTERIET